

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*The Covenant
of Sinai and its
Reverberations*

Mrs. Yael Goldfischer
January 16, 2011 • י"א שבט תשע"א

(1) שמות פרשת יתרו פרק יט

ג ומשה עלה אל-האלהים ויקרא אליו יהוה מן-ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל: ד אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על-כנפי נשרים ואבא אתכם אלי: ה ועתה אם-שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את-בריתי והייתם לי סגולה מפל-העמים פי-לי כל-הארץ: ו ואתם תהיו-לי ממלכת פהגנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל-בני ישראל:

(2) שמות פרק ו פסוק ד

וגם הקמתי את-בריתי אתם לתת להם את-ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר-גרו בה:

(3) שמות פרשת משפטים פרק כד

א ואל-משה אמר עלה אל-ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל והשתחויתם מרחק: ב ונגש משה לבדו אל-ה' והם לא יגשו והעם לא יעלו עמו: ג ויבא משה ויספר לעם את כל-דברי ה' ואת כל-המשפטים ויען כל-העם קול אחד ויאמרו כל-הדברים אשר-דבר יהוה נעשה: ד ויכתב משה את כל-דברי ה' וישכם בבקר ויבן מזבחת תחת ההר ושתיים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל: ה וישלח את-נערי בני ישראל ויעלו על'ת ויזבחו זבחים שלמים ליהוה פרים: ו ויקח משה חצי הדם וישם באגנת ויחצי הדם זרק על-המזבח: ז ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר-דבר יהוה נעשה ונשמע: ח ויקח משה את-הדם ויזרק על-העם ויאמר הנה דם-הברית אשר כרת יהוה עמכם על כל-הדברים האלה: ט ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל: י ויקראו את אל'הי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לט'הר: יא ואל-אצילי בני ישראל ל'א שלח ידו ויחזו את-האל'הים ויאכלו וישתו: יב ויאמר ה' אל-משה עלה אלי ההרה והיה-שם ואתנה לך את-לח'ת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להור'תם:

(4) רש"י שמות פרק כד

(א) ואל משה אמר עלה- פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובארבעה בסיון נאמר לו עלה: (ד) ויכתב משה - מבראשית ועד מתן תורה, וכתב מצוות שנצטוו במרה:

(5) רמב"ן שמות פרק כד

והנה הפרשיות כלן באות כהוגן, כי אחר מתן תורה מיד בו ביום אמר השם אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראייתם כי מן השמים דברתי עמכם (לעיל כ כד), (והתחיל לחזור ולהזהיר על ע"ז לא תעשון אתי (שם כ כג), וציוה אותו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם...

(6) מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ג

ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם. אבל לא שמענו מהיכן קרא באזניהם. רבי יוסי בר' יהודה אומר, מתחלת בראשית ועד כאן; רבי אומר, מצוות שנצטווה אדם הראשון ומצוות שנצטוו בני נח ומצוות שנצטוו במצרים ובמרה ושאר כל המצוות כולן. - ר' ישמעאל אומר, בתחלת הענין מה הוא אומר (ויקרא כה ב ג) ושבתה הארץ שבת לה' - שש שנים תזרע שדך וגו', שמטים ויובלות ברכות וקלילות; בסוף הענין מה הוא אומר, (ויקרא כו מו) אלה החוקים והמשפטים והתורות. אמרו מקבלין אנו עלינו, כיון שראה שקבלו עליהם נטל הדם וזרק על העם, שנ' (שמות כד ח) ויקח משה את הדם ויזרק על העם. אמר להם, הרי אתם קשורים ענובים תפוסים, מחר בואו וקבלו עליכם המצוות כולן. ר' יוסי בר' יהודה אומר, בו ביום נעשו כל המעשים.

(7) דברים פרק כז

א ויצו משה וזקני ישראל את-העם לאמר שמ'ר את-כל-המצוה אשר אנ' כי מצוה אתכם היום: ב והיה ביום אשר תעברו את-הירדן אל-הארץ אשר-יהוה אל'היך נתן לך ונקמ'ת לך אבנים גד'לות ושד'ת א'תם בשיד: ג וכתבת עליהן את-כל-דברי התורה הזאת בעברך למען אשר תב'א אל-הארץ אשר-יהוה אל'היך נתן לך ארץ זבת חלב ודבש כ'אשר דבר יהוה אל-הי-אב'היך לך: ד והיה בעברכם את-הירדן תקימו את-האבנים האלה אשר אנ' כי מצוה אתכם היום כ'הר עיבל ושד'ת אותם בשיד: ה ויבנית שם מזבח ליהוה אל'היך מזבח אבנים ל'א-תניף עליהם ברזל: ו אבנים שלמות תבנה את-מזבח יהוה אל'היך והעלית עליו עול'ת ליהוה אל'היך: ז ויבחת שלמים ואכלת שם ושמת לפני יהוה אל'היך:

ח וְכַתְּבָה עַל-הָאֲבָנִים אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיָּם : ט וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה וְהָכִי הַגָּנִים הַלְלוּם אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לִיהוָה אֶל הַיָּם : י וַשְּׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֶל הַיָּם וַעֲשִׂיתָ אֶת-מִצְוֹתוֹ וְאֶת-חֻקֵּי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְנֶךָ הַיּוֹם : יא וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת-הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר : יב אֲלֵה יַעֲמְדוּ לְכַרְךָ אֶת-הָעָם עַל-הַר גְּרִזִים בְּעֵבְרָתְכֶם אֶת-הַיָּרְדֵן שְׁמַעוֹן וְלֵוִי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשֹׁכֶר וַיּוֹסֵף וּבְנֵימִן : יג וְאֲלֵה יַעֲמְדוּ עַל-הַקְּלָה בְּהַר עֵיבַל הָאוֹבָן גֹּד וְאֲשֶׁר וַזְבוּלוֹן דָּן וְנַפְתָּלִי : יד וְעֲנֵנו הַלְלוּם וְאָמְרוּ אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רֶם : טו אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה תוֹעֵבַת ה' מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשֵׁם בְּפֶתֶר וְעֲנֵנו כָּל-הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן : ... כו אָרוּר אֲשֶׁר ל' א-יָקִים אֶת-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה-הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן :

(8) דברים פרק כה

סט אֲלֵה דְבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה לְכַרֵּת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר-כָּרַת אִתָּם בְּחַרְבִּי :

ברית הר עיבל והר גריזים	ברית ערבות מואב
Tells us what the ceremony will look like	No description of ברית ceremony
lists the 12 curses. Where are the ברכות?	פרקים כח-כט do tell us what was said- פסוקים

(9) אברבנאל

באמרו (כ"ח, ט) 'אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה לכרת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחרב'. למה הוצרך משה רבנו עליו השלום לכרות ברית עם ישראל [עתה, בערבות מואב] ולמה ציווהו יתברך עליו, כיוון שכבר כרת ברית עמם בהר סיני על שמיעת התורה ושמירתה? ... ועם היות שאותו הדור לא היה בברית הראשון, לא היה מחויב שבכל דור ודור יכרות ברית חדשה, ודי היה בברית הראשונה שקיבלו אבותיהם. השם יתברך זכה בישראל, אם מפני שהוציאם... ממצרים מבית עבדים... כמו שכתוב (ויקרא כ"ה, גה) 'כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם, אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים'. ולפי שזכה בגופותיהם כעבדים כנעניים, וזכה גם כן בנפשותיהם, לפי שהשלימה שלמות נפשיי במתן תורתו, לכן הכניסם בברית הראשון בהוציאם אותם ממצרים, והיה הברית ההוא בדם שזרק עליהם (שמות כ"ד, ח), להורות שגופם ונפשותם - 'כי הדם הוא בנפש יכפר' - כולם היו משועבדים אליו יתברך... ולפי שעתה רצה השם יתברך לעשות עמהם חסד אחר, והוא בירושת הארץ הקדושה, הביא הצורך שייכנסו בברית חדשה. לפי שהראשון היה על שעבוד גופם והכנעת אמונתם, והשנית היא על ירושת הארץ. והיה עניין זה הברית וכוונתו, שלא בחרבם יירשו ארץ, ולא יירשוה מאבותיהם, אבל שהשם יתברך נתנה אליהם, לא במתנה כי אם בתורת הלוואה...

(10) רבינו בחיי

נתקבצו עתה בכאן (בערבות מואב, לפני כניסתם לארץ) כל ישראל בברית השני כשם שנתקבצו בברית הראשון במעמד הר סיני. ומפני שבטלו הברית הראשון שבסיני באמרם, אלה אלהיך ישראל, לפיכך חזר כאן בארץ מואב לכרות עמהם ברית אחר וקבלוהו עליהם באלה ובשבועה...

(11) אלישיך דברים כט:יא

שם היתה בלשון רבים לכלל, ומכאן משיבוע לכל יחיד

(12) רש"י שמות פרק יט

(א) ביום הזה - בראש חודש. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה ? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו: